

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

Markkinointi

2016

Valerija Fandul

ITÄ-SUOMEN RAJAKAUPPA 2025

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Valerija Fandul

ITÄ-SUOMEN RAJAKAUPPA 2025

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on aiempina vuosina tehtyjen tutkimusten perusteella tarkastella, minkälainen Itä-Suomen rajakauppa tulee mahdollisesti olemaan 2025 vuonna. Tulevaisuutta ennakoidaan selvittämällä, mitkä tekijät vaikuttavat rajakaupan syntyyn ja kehitykseen.

Opinnäytetyössä tarkastellaan Suomen ja Venäjän välistä kauppaa. Rajakauppaan vaikuttavista tekijöistä keskitytään ruplan kurssin merkitykseen, venäläisten matkailijoiden liikkuvuuteen rajanylityspaikoilla ja liikkuvuutta sääntelevään viisumipakkoon. Rajakauppaan vaikuttavat tekijät ovat tiukasti sidoksissa toisiinsa. Oleellista on näiden tekijöiden yhteisvaikutus. Ruplan kurssilla ja viisumipakolla on yhdessä suuri vaikutus venäläisten matkailijoiden liikkuvuuteen.

Rajakaupan tulevaisuuden näkymiä tarkastellaan neljän skenaarion avulla. Skenaarioissa pohditaan, jatkuuko rajakaupan kehitys nykyisen mallin mukaisena, tapahtuuko nopea kasvu, eteneekö rajakaupan kasvu lineaarisen vai hitaan mallin mukaan. Yksi merkittävimmistä vaikuttajista tulevaisuuden rajakaupan kannalta tulee olemaan viisuvapauden hyväksyminen.

Opinnäytetyössä esitettyjen tutkimusten ja skenaarioiden avulla uusia yrityksiä perustavat yrittäjät pystyvät ennakoimaan, mitä tulevaisuudessa mahdollisesti voi tapahtua rajakaupan kehityksessä. Tulevaisuuden rajaliikennettä ja rajakaupan määrää emme pysty täysin ennustamaan erilaisista tutkimuksista huolimatta.

ASIASANAT:

Ostosmatkailu, rajakauppa, rajaliikenne, rupla, viisumivapaus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business administration | Marketing

Spring 2016 | 37 pages

Instructor: Ari Jolkkonen

Valerija Fandul

CROSS-BORDER TRADE OF EASTERN FINLAND IN 2025

The purpose of this thesis is to consider how the cross-border trade in Eastern Finland will possibly look like in 2025, based on the results of the researches that revealed in the previous years. The future is anticipated by defining which factors influence on the formation and development of the cross-border trade.

The thesis examines the trade between Finland and Russia. The focus of the factors affecting cross-border trade will be on the importance of the ruble exchange rate, Russian tourists' mobility at the Eastern border and the visa requirement, which regulate the mobility. The factors that influence the cross-border trade are tightly linked with each other. The interaction of these factors is essential. The ruble exchange rate and the visa requirement together have a big impact on the mobility of Russian tourists.

The cross-border trade's future prospects are examined in four scenarios. Maybe the cross-border trade will continue as currently or alternatively there will be a rapid growth. Other options are that the cross-border trade's growth will proceed according to the linear model or the slow model. One of the significant influences in the cross-border trade's future will be the approval of visa-free travelling.

All the results of the researches and scenarios shown in the thesis are useful for entrepreneurs setting up new businesses. They can anticipate what possibly can happen in the future development of the cross-border trade. We are unable to completely predict the future of the border traffic and the quantity of the cross-border trade in spite of the various researches.

KEYWORDS:

Border trade, border traffic, ruble, shopping tourism, visa-free travel

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 ITÄ-SUOMEN RAJAKAUPPA JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	7
2.1 Kuluttajien rajakauppa	8
2.2 Suomen ja Venäjän välinen kauppa	9
2.3 Ruplan kurssin merkitys	11
2.4 Verovapaus	12
2.5 Liikkuvuus	13
2.6 Viisumipakko	13
2.7 Verkkokauppamarkkinat	14
3 VENÄLÄISTEN MATKAILU SUOMEEN	16
3.1 Matkailun syyt	16
3.2 Venäläisyöpymisten määrä ja osuudet alueittain	18
3.3 Venäläisten matkustajien asuinpaikkajakauma	20
3.4 Venäläisten rahankäyttö Suomessa	22
3.5 Suomalaisten matkailu Venäjälle	24
4 RAJAKAUPPA VUONNA 2025	26
4.1 Skenaario 1 – Rajakaupan kasvun edellytykset vahvat	26
4.2 Skenaario 2 – Nykyinen rajakaupan kehitys jatkuu	27
4.3 Skenaario 3 – Rajakaupan lineaarisen kasvun malli	28
4.4 Skenaario 4 – Rajakaupan hitaan kasvun malli	30
4.5 Viisumivapaus vuoteen 2025 mennessä	30
5 POHDINTA	33
LÄHTEET	35

KUVIOT

Kuvio 1. Vienti Venäjälle vuonna 2014, viennin arvo 4,6 miljardia euroa (-14 %). (Suomalais-venäläinen kauppakamari, 2015.)	9
Kuvio 2. Tuonti Venäjältä vuonna 2014, tuonnin arvo 8,7 mrd. euroa (-18 %). (Suomalais-venäläinen kauppakamari, 2015.)	11
Kuvio 3. Venäläisten matkailu Suomeen. (Pasi Nurkka 2013.)	17
Kuvio 4. Venäläisten matkailu Suomeen. (Pasi Nurkka 2013.)	18
Kuvio 5. Markkinakatsaus. Venäläismatkailijat Suomessa – trendit ja profiili. (Visit Finland 2015a.)	19
Kuvio 6. Venäläisten matkailu – yhteenveto matkailututkimuksista. Matkustajien asuinpaikkajakauma. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b.)	20
Kuvio 7. Rahan käyttö tuoteostoihin. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)	23
Kuvio 8. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 1 – Kasvun edellytykset vahvat. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)	27
Kuvio 9. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 2 – Nykyinen kehitys jatkuu. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)	28
Kuvio 10. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 3 – Lineaarisen kasvun malli. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)	29
Kuvio 11. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 4 – Hitaan kasvun malli. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)	30

1 JOHDANTO

Varsinkin Itä-Suomessa pystytään lähes päivittäin näkemään venäläisten asiakkaiden vaikutus paikallisten yritysten kehityksessä. Mutta tiedämmekö millainen rajakauppa näiden kahden valtion välillä tulee olemaan kymmenen vuoden päästä? Mihin suuntaan ostosmatkailu kääntyy tulevaisuudessa? Nouseeko matkustajien määrä rajaylityspaikoilla samoihin lukemiin kuin parhaimpina vuosina? Pystymmekö ennustamaan nykyisten tietojen perusteella, miltä rajakauppa tulee näyttämään vuonna 2025?

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Itä-Suomen rajakaupan tulevaisuutta, millainen se tulee olemaan kymmenen vuoden päästä. Tavoitteena on perehtyä edellisten vuosien kehitykseen ja tehdä sen perusteella tulevaisuutta ennakoivia johtopäätöksiä. Edellisten vuosikymmenien varrella rajakaupassa on nähty sekä ala- että ylämäkiä. Alueiden väliset taloudelliset erot sekä valtioiden poliittinen tilanne ovat vaikuttaneet rajakaupan määrään.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa perehdytään tarkemmin ostosmatkailun tilastoihin sekä siihen vaikuttaviin tekijöihin. Käsitellään ruplan kurssin vaikutusta, liikkuvuutta, taloussuhteita sekä verovapautta. Tässä työssä Suomen ja Venäjän rajakauppaa tarkastellaan erityisesti Itä-Suomen näkökulmasta. Viimeisessä osiossa käytetään tulevaisuuden tutkimusta ja esitetään neljä eri skenaariota. Yhtenä tärkeänä vaikuttajana rajakaupan tulevaisuuden kehityksessä on viisumivapaus. Miten mahdollinen viisumivapauden hyväksyminen tulee vaikuttamaan Itä-Suomen rajakauppaan?

2 ITÄ-SUOMEN RAJAKAUPPA JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Rajakaupalla tarkoitetaan kahden valtion rajalla tapahtuvaa kaupankäyntiä, eli tavaroiden ja palveluiden sekä rahan kulkemista naapurimaiden välillä. Läpi historian arvokkaimpia kaupankäyntejä on solmittu nimenomaan naapurimaiden kanssa ja näin on jatkunut nykypäivänä. Rajakaupan tekoa helpottavat lyhyet maantieteelliset etäisyydet sekä edulliset rahtikustannukset.

Rajakaupan toteuttamisen taustalla vaikuttaa edullisten tuotteiden tai palveluiden hankkiminen. Rajan läheisyydessä asuvat henkilöt käyttävät naapurimaan tuotteita ja palveluita, mikäli ne ovat huomattavasti edullisempia kuin asuinpaikkakunnalla. Itä-Suomen rajalla asuvat suomalaiset ostavat Venäjältä esimerkiksi polttoainetta ja alkoholia. Suomen ja naapurimaan polttoaineiden ja alkoholin hinnoissa on paljon eroa. Venäläiset taas hankkivat Suomesta laadukkaita tuotteita, tuoreita elintarvikkeita ja ammattilaisten tarjoamia palveluja. Rajakauppa on kannustavampaa, jos rajan ylittäminen on riittävän helppoa ja siitä aiheutuvat kustannukset ovat kohtuullisia.

Hyvän kaupankäynnin aikaansaamiseksi on tärkeä oppia tuntea naapurimaan kulttuuria ja historiaa. Suomen ja Venäjän välillä kulttuurierot ovat huomattavia, mitkä saattavat jossain tilanteissa vaikuttaa jopa negatiivisella tavalla kaupankäynnin lopputulokseen. Kulttuurierojen tunteminen sekä niiden tiedostaminen selkeyttävät ymmärtämään naapurimaan edustajien mielipiteitä ja käyttäytymistä.

Rajakaupassa on tärkeää molemmiin suuntainen vaikutus, vienti ja tuonti sekä kansalaisten matkailu, tuotteiden ja palveluiden hankinta. Vuonna 2014 Suomen tärkeimpiä vientituotteita olivat paperi sekä pahvi. Vientituotteiden osuus koko bruttoarvoisesta tavaraviennistä oli 12,5 % (Kansanuutiset 2014). Venäjä oli vuoden 2014 tullitilastojen mukaan kolmanneksi suurin vientimaamme ja suurin tuontimaa (Suomalais-venäläinen kauppakamari 2015).

Hyvän ja tuottavan rajakaupan edellytyksenä on, että rajakauppaan vaikuttavat tekijät ovat kunnossa molempien osapuolien kannalta. Joidenkin vaikuttavien tekijöiden välillä voidaan erottaa toisistaan riippuvia syy-seuraussuhteita. Esimerkiksi huono liikkuvuus Itä-rajalla voi olla alhaisen ruplan kurssin heikentymisen seurauksena. Jos verovapaus poistetaan, tulee tämä huomattavasti näkymään venäläisten matkailijoiden määrän laskussa. Rajakauppaan vaikuttavat tekijät ovat tiukasti sidoksissa toisiinsa.

2.1 Kuluttajien rajakauppa

”Rajakaupalla tarkoitetaan kaupankäyntiä sellaisella maiden välisellä raja-alueella, missä rajan ylittäminen on suhteellisen vaivatonta ja missä tuotteiden kuluttajahinnat rajan eri puolilla eroavat selvästi toisistaan. Rajakauppaan vaikuttavat maiden väliset hintaerot, joista veroerot ovat selkeimmin havaittavissa.” (Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2010). Yhdeksi vaikuttavaksi tekijäksi venäläisten rajakaupan toteuttamisessa voi nostaa verovapauden. Venäläiset kuluttajat ostavat hyödykkeitä Suomesta, koska heille palautetaan tuotteiden hintaan sisältyvä arvonlisävero. Rajakaupan motiivi ovat edulliset hinnat. Verovapaus on yksi syy, miksi venäläiset usein ylittävät Itä-Suomen rajan. Suomalaisten kohdalla suuri vaikutus on esimerkiksi polttoaineen hintaeroissa. 18. huhtikuuta 2016 dieselin litrahinta Venäjällä oli 0,46€, kun taas Suomessa se oli 1,12€ (Global petrol prices 2016). Dieselin litrahinnassa on huomattava ero, Suomessa hinta on yli kaksinkertainen verrattuna Venäjän hintaan.

Muita huomattavia maiden välisiä hintaeroja on esimerkiksi alkoholin ja savukerasioiden hinnoissa. Venäjällä keskitasoisen viinipullon keskiarvo on 7,32€. Suomessa kyseisen tuotteen keskiarvo on 10€. Esimerkiksi puolenlitran paikallinen olut maksaa Suomessa keskimäärin 2,52€, kun taas Venäjällä samaisen tuotteen hinnan keskiarvo on 1,05€. Suurin hintaero on havaittavissa savukerasian hinnassa. Venäjällä savukerasian hinnan keskiarvo on 1,70€. Suomessa savukera-

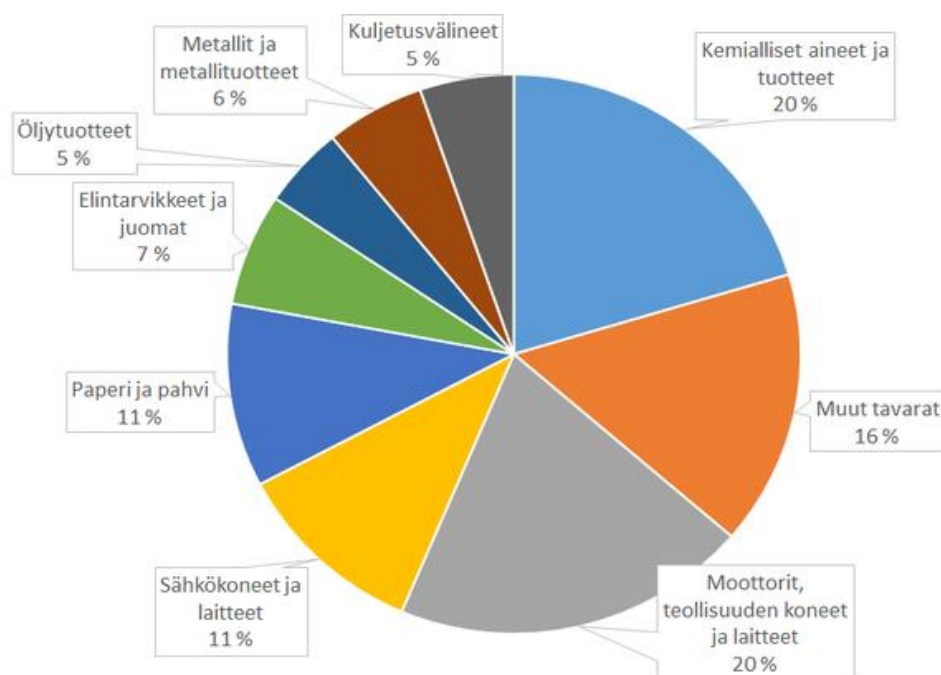

sian hinnan keskiarvo on Venäjään verrattuna yli kolminkertainen – 5,60€. Vertaamalla edellä mainittuja lukuja keskenään, voidaan päätellä hintaerojen vaikuttavan suomalaisten matkustamiseen Venäjälle. (Hintataso 2015a, 2015b.)

2.2 Suomen ja Venäjän välinen kauppa

Suomen ja Venäjän väliset lämpimät suhteet ovat olleet tärkeitä Suomen talouden kannalta. Vuodesta 2007 lähtien nykypäivään asti Venäjä on ollut Suomen suurin kauppakumppani, jos huomioidaan sekä viennin että tuonnin tilastoja (Suomalais-venäläinen kauppakamari 2016). Kahden naapurimaan välisiä tärkeimpiä yhteistyöalueita ovat kauppa, rajaliikenne, investoinnit, energia, teknologia, rakentaminen, elintarvikeala ja muut alueet (Ulkoasiainministeriö 2015).

Vienti Suomesta Venäjälle

Kuvio 1. Vienti Venäjälle vuonna 2014, viennin arvo 4,6 miljardia euroa (-14 %). (Suomalais-venäläinen kauppakamari, 2015.)

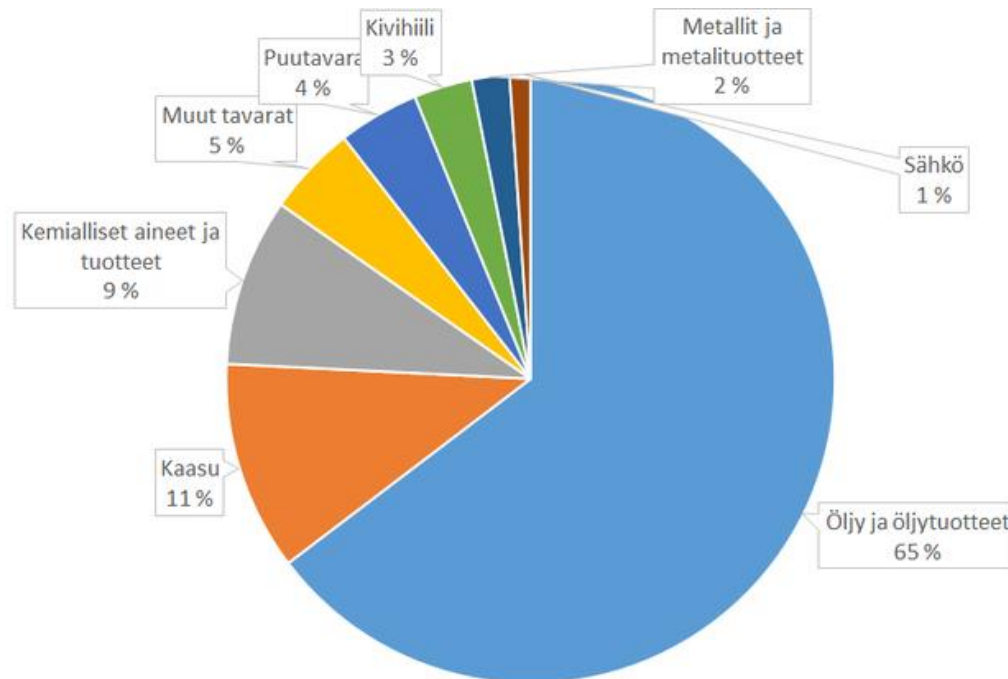
Tullitilastojen mukaan Venäjä oli vuonna 2014 Suomen kolmanneksi suurin vienninmaa. Tavaroita vietiin Venäjälle noin 4,6 miljardin arvon edestä. 2013 vuoteen verrattuna viennissä tapahtui 14 %:n lasku (Suomalais-venäläinen kauppakamari 2015). Venäjälle tärkeimpiä vientituotteita olivat kemialliset aineet ja tuotteet, sekä moottorit, teollisuuden koneet ja laitteet. Molempien osuus oli noin 20 % kokonaisviennistä. Sekä kuljetusvälineiden että öljytuotteiden osuudet olivat pienimmät. Yhteensä ne muodostivat 10 % kokonaisviennistä (Kuvio 1). 2015 vuonna on tapahtunut huomattavia muutoksia verrattuna 2014 vuoteen. Suomen vienti Venäjälle laski 32 %, eli samalle tasolle mikä oli vuonna 2003. Tavaraviennin kokonaisarvo oli 3,2 miljardia euroa. (Suomalais-venäläinen kauppakamari 2016).

Kaikissa vientituotteiden ryhmissä on tapahtunut lasku vuonna 2015. Huomattava lasku tapahtui elintarvikkeiden viennissä, joka laski 66 %. Öljytuotteissa tapahtui 33 % negatiivinen muutos. Yli 30 % laskuja tapahtui metallituotteissa, sähkökoneissa, moottoreissa sekä kuljetusvälineissä. (Suomalais-venäläinen kauppakamari 2016).

Tuonti Venäjältä Suomeen

Vuonna 2014 merkittävin tuonti Venäjältä Suomeen oli öljy ja öljytuotteet. Tilastojen mukaan öljyn ja öljytuotteiden osuus oli 65 %, mikä on yli puolet kokonaistuonnista. Kivihiili, puutavara, sähkö, metallit ja metallituotteet sekä muut tavarat muodostavat yhteensä 15 % osuuden (Kuvio 2). Tuontia Venäjältä vuonna 2014 tapahtui noin 8,7 miljardin edestä. Tuontia oli 18 % vähemmän, mitä se oli vuonna 2013 (Suomalais-venäläinen kauppakamari 2015).

Venäjältä tuonti laski 31 % 2015 vuoden aikana. Suurin syy tuonnin laskuun löytyy öljyn tuontihintojen romahduksessa. Yli kolmanneksella laskua tapahtui muutamassa tuontituotteiden ryhmässä: kivihiili, öljy ja öljytuotteet, kaasut, Positiivinen muutos näkyi metallituotteiden tuonnissa, joka kasvoi 7 % edelliseen vuoteen verrattuna. (Suomalais-venäläinen kauppakamari 2016).

Kuvio 2. Tuonti Venäjältä vuonna 2014, tuonnin arvo 8,7 mrd. euroa (-18 %). (Suomalais-venäläinen kauppakamari, 2015.)

Yhteenvetona voidaan todeta, että tuontia Venäjältä Suomeen tapahtui huomattavasti enemmän. Noin puolet enemmän siihen verrattuna kuinka paljon Suomesta toteutui vientiä Venäjälle. Tuonnin rahallinen arvo vuonna 2014 oli 8 615 000 000€. Tuonnin osuus Venäjältä oli 14,9 % kokonaistuonnista Suomeen. Sen sijaan samana vuonna vientiä toteutettiin 4 638 000€ edestä, mikä muodosti kolmanneksi suurimman osuuden Suomenkokonaisviennistä eli 8,3 %. (Tilastokeskus 2015.)

2.3 Ruplan kurssin merkitys

Ruplan kurssilla on suuri vaikutus rajan ylitse tapahtuvaan ostosmatkailuun. Ruplan arvo määrää Venäjältä tulevan ostovoiman suuruutta. Ruplan heikentyessä myös Venäjältä saapuvien matkailijoiden määrä vähenee. Suomen pankki ilmoitti alkuvuodesta, perjantaina 22.1.2016 ruplan arvon olevan 85,8930. Tämä tarkoittaa sitä, että 85,89 ruplalla sai yhden euron. 7.4.2016 yhden euron arvo oli 77,37 ruplaa. Huomataan että jopa 3 kuukaudessa voi tapahtua muutoksia valuuttakursseissa. Rupla on heikentynyt eli devalvoitunut euroon nähden. Vuoden 2015 toukokuussa ruplan kurssi oli vahvimmillaan, silloin yhden euron sai keskimäärin 30 ruplalla vähemmän. Suomen pankin ilmoittamien valuuttakurssien tilastojen

perusteella arvo oli alimmillaan 16.4.2015, yhden euron sai 53,41 ruplalla. (Suomen pankki 2016a.) Venäjän valuutan vahvuus näkyi kasvuna venäläisten kuluttajien matkustamisessa Suomeen. Ruplan arvon selkeälle putoamiselle löytyy yksinkertainen selitys: Öljyn hinnan halvetessa perässä laskee myös ruplan arvo.

2.4 Verovapaus

Verovapaus on tekijä, joka on vaikuttanut venäläisten ostosmatkailuun ja näin rajakaupan syntyyn. Venäläisille myydään tavaroita matkailijamyymäntinä eli tax-free-myyntinä, koska he asuvat EU:n ulkopuolella. Tax-free-myynti tarkoittaa, että ostajalle voidaan palauttaa tuotteiden hintaan sisältyvä arvonlisävero. Edellytyksenä on että tavarat viedään käyttämättömänä pois Suomesta. (Vero 2015.)

Global Blue-yhtiö on tunnettu laajasta tax-free-verkostostaan. Global Bluen palveluita on tarjolla 270 000 kumppanimyymälässä ympäri maailmaa. Global Bluen tehtyjen tilastojen mukaan tax-free-myynti vuonna 2015 oli suurimmillaan Helsingissä 51,8 % osuudella. Lappeenrannassa samana vuonna tax-free-myyntin osuus oli 20,4 %. Lappeenrannassa verovapaamyynti on kokenut huiman prosentuaalisen muutoksen vuosien 2014 ja 2015 aikana, sen muutos oli -41 %. Helsingissä tax-free myynti vuonna 2015 oli kasvanut 6 % vuoteen 2014 verrattuna. Nämä verovapaanmyyntin tilastot perustuvat Global Bluen tietoihin, jotka sisältävät vain sen oman järjestelmän kautta tehtyä kauppaa. (Global Blue 2015.)

Tax-free-myyntin haastajaksi on noussut invoice-kauppa. Tax free – kaupassa asiakkaalle palautetaan hänen maksamansa arvonlisävero takaisin välittömästi kun asiakas poistuu maasta. Invoice- kaupassa asiakas maksaa tuotteen arvonlisäveroineen, mutta saadakseen arvonlisäverot takaisin hänen on ylitettävä rajanylityspaikan, käydä tullissa leimauttamassa kuitin ja seuraavalla käynnillään ostoksen myyjäliikkeessä asiakas saa arvonlisäveropalautuksensa. Tax-free kaupassa verosta palautetaan pienempi osa invoice-kauppaan verrattuna. Invoice-kaupassa yritykset voivat halutessaan palauttaa koko 23 % arvonlisäveron, kun taas Global Bluen keskimääräinen palautusprosentti on vain 13 % (Toimelias 2012). Prosenttiluvuista huomaa invoice- ja tax free-kaupan eron. Invoice-

kauppa on kannattavampaa, koska siinä kuluttaja saa lähes täyden arvonlisäveronpalautuksen, kun taas tax free-kaupassa Global Blue- yhtiö ottaa itselle huomattavan osan palautuksesta.

2.5 Liikkuvuus

Liikkuvuuden helppoudella ja rajanylityksen sujuvuudella on suuri vaikutus raja-kaupan kehittymiselle. Näin ollen Suomi ja Venäjä ovat yhdessä pyrkineet parantamaan raja- ja liikenneinfrastruktuuria. Ulkoasiainministeriön mukaan vuonna 2014 Suomi myönsi noin 1,14 miljoona viisumia Venäjällä. Suomen viisuminkäsittely laski 2013 vuoteen verrattuna 24 %. Laskuun on vaikuttanut muun muassa Venäjän taloustaantuma. (Ulkoasianministeriö 2015.)

Rajanylitysliikenne Suomen ja Venäjän rajalla on viime vuosina vaihdellut. Vuonna 2012 maahantulijoita ja maasta lähtijöitä on ollut yhteensä 11 998 808. Rajavartiolaitos on huomionut tilastoja muodostaessaan kansainväliset ja tilapäiset rajanylityspaikat sekä maantie- ja raideliikenteen. Vuonna 2013 tapahtui pientä kasvua, kun rajanylitysliikenne kasvoi 12 932 194 matkustajaan. Vuoden 2014 tilastojen mukaan liikkuvuus rajanylityspaikoilla on laskenut alle vuoden 2012 lukemiin. Tällöin 11 363 120 ylitti rajan. Suurta taantumaa oli havaittavissa vuoden 2015 marraskuun loppuun mennessä. Matkustajien määrä laski 8 471 759:n, mikä oli lähes 4,5 miljoonaa matkustajaa vähemmän vuoteen 2012 verrattuna. (Rajavartiolaitos 2015.)

Suosituimpia rajanylityspaikkoja vuosina 2012 - 2015 ovat olleet Imatran, Nuijamaan ja Vaalimaan rajanylityspaikat. Suomen ja Venäjän maarajalla on yhteensä 9 kansainvälistä ja 2 tilapäistä rajanylityspaikkaa. (Rajavartiolaitos 2015.)

2.6 Viisumipakko

Liikkuvuutta rajoittaa venäläisille asetettu viisumipakko. Venäläisen matkustaessa Suomeen on hänellä oltava voimassaoleva viisumi ja ulkomaanpassi. Venäjällä viisumia myöntää Moskovan suurlähetystö ja Pietarin pääkonsulaatti sekä

pääkonsulaatin Murmanskissa ja Petroskoissa sijaitsevat toimipisteet. Viisumi Venäjän Federaation kansalaiselle 1.1.2014 alkaen maksaa 35€ ja pikaviisumi 70€. Pikaviisumi on tarkoitettu venäjän kansalaisille ja sen käsittelyaika on 3 työpäivää tai mahdollisesti vähemmän. (Suomen suurlähetystö, Moskova 2015.) Ensikertalaiselle venäläiselle viisumihakijalle myönnetään kertaviisumi Suomeen. Pietarin konsulaatissa usein myönnetään puolen vuoden voimassaolevan viisumin. Seuraava viisumi myönnetään yleensä vuodeksi. Tähän vaikuttaa viisumin käyttö, onko sen käyttöaikana tapahtunut ylityksiä määräajoissa tai onko matkusteltu enemmän muihin valtioihin kuin Suomeen. Estettä vuoden viisumille ei ole, jos viisumin käytössä ei ole ilmennyt ongelmia. (Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy 2013a.)

Venäjän matkailuviraston tietojen mukaan vuonna 2011 Suomen suurlähetystö ja konsulaatit myönsivät venäläisille yhteensä yli miljoona monikertaviisumia. Vuonna 2009 myönnettyjen monikertaviisumien määrä oli yli 700 000. Vuosien 2009 – 2011 aikana monikertaviisumien määrä on kasvanut merkittävästi. Monikertaviisumin voimassaoloaika voi olla puolesta vuodesta vuoteen ja sillä voi olla maassa puolen vuoden aikana enintään 90 päivää. Pelkästään Pietarissa 2012 vuonna tehtiin yhteensä yli miljoona viisumipäätöstä ja se oli 77,5 % venäläisille myönnettyjen viisumien kokonaismäärästä. Samana vuonna Suomen konsulaateissa myönnettiin yli 1,3 miljoonaa viisumia venäläisille. (Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy 2013a.)

2.7 Verkkokauppamarkkinat

Nykypäivänä Internet-maailma tarjoaa kuluttajille rajattomia mahdollisuuksia suorittaa ostoksia ja saada tarvitsemia palveluita nopeasti sekä vaivattomasti lyhyessä ajassa. Verkkokauppamarkkinat voi olla yksi syy rajakaupan heikkenemiseen tulevaisuudessa. Verkkokauppamarkkinoiden myötä fyysisen ostovoiman vaikutus rajan ylitse vähenee, mikä taas vaikuttaa paikallisyriyten kasvuun ja tuottoihin.

Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan Venäjällä on voimakkaasti kasvanut verkkokaupassa tehtyjen ostosten määrä. Lähes 30 % kasvu jo useamman vuoden ajan ja taloudellinen taantuma mahdollisesti vain kasvattaa verkko-ostosten määrää, kun kuluttajat etsivät edullisia tarjouksia verkkokaupoista. Tutkimuksen mukaan Venäjän verkkokappi voi tulevaisuudessa haastaa ostosmatkailun. (LUT, Lappeenranta University of Technology 2015).

"Suomi ei mahdu tällä hetkellä verkkokauppaa Venäjälle tekevien maiden kärkikymmenikköön, vaikka siellä olisi suuri potentiaali. Verkkokauppa Venäjälle kiinnostaa Suomessa paljon, mutta Eurooppa on monille yrityksille helpompi suunta laajentaa markkinoita", sanoo tutkija Pekka Torvinen Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta. Hänen mielestä suomalaisten kauppiaiden pitäisi enemmän perehtyä rajakaupan toimitusprosesseihin, eroihin maksutavoissa ja kielimuuriin. Nämä asiat edesauttaisivat verkkokaupan perustamista. (LUT, Lappeenranta University of Technology, 2015).

3 VENÄLÄISTEN MATKAILU SUOMEEN

Suomi on venäläisten keskuudessa kolmanneksi kiinnostavin matkakohde, Italian ja Ranskan jälkeen. Matkailu on merkittävä osa rajakauppaa, koska matkustaessa rajan yli venäläiset matkailijat hankkivat suomalaisia tuotteita ja käyttävät paikallisia palveluita. Ruplan kurssin heilahtelusta sekä epävakaa poliittisesta tilanteesta huolimatta ovat venäläiset edelleen suurin matkailijaryhmä Suomessa. Venäläisten matkustajien määrä on kuitenkin selvästi vähentynyt edellisiin vuosiin verrattuna. Tämä on näkynyt laskuna majoituspaikkojen varauksien tilastoissa, matkojen kestojen pituudessa ja venäläisten kulutuksessa.

Tässä kappaleessa tarkemmin tarkastellaan mitkä syyt saavat venäläiset matkailijat saapumaan Suomeen. Tarkastellaan miten ostosmatkailu on kasvanut 2000-luvulta alkaen ja onko samanlainen kasvu tapahtunut esimerkiksi lomamatkoissa. Perehdytään mikä on venäläisten keskuudessa suosituin yöpymisalue ja miltä alueilta venäläiset tekevät eniten matkoja Suomeen. Tärkeä aihe on venäläisten rahankäyttö Suomessa, koska näiden lukujen perusteella osaamme hahmottaa esimerkiksi rajakaupan kehityksen kulun.

3.1 Matkailun syyt

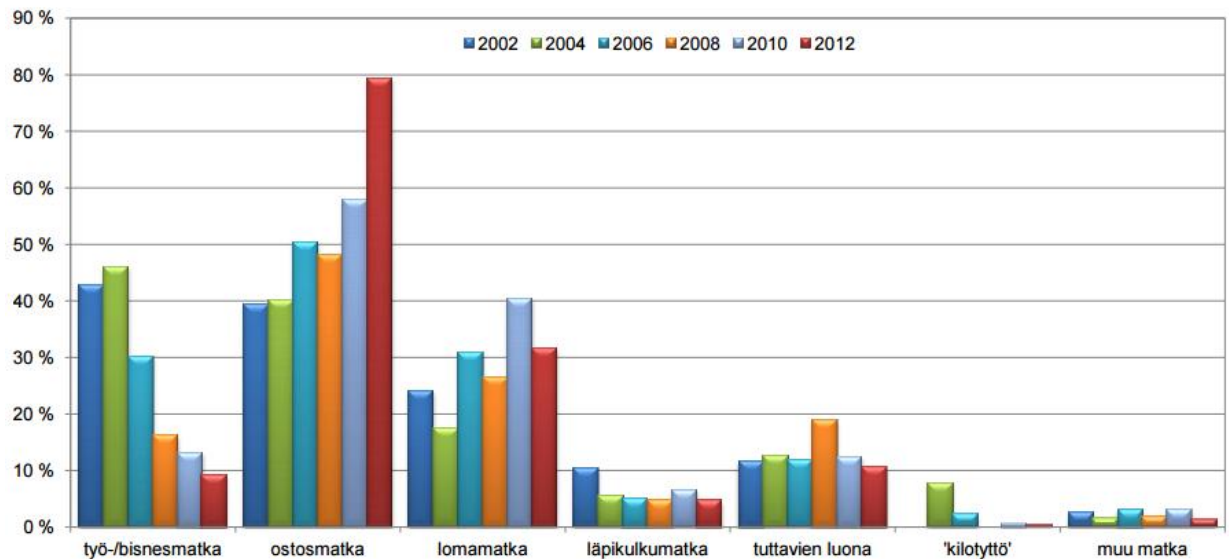
On olemassa syitä, jotka enemmän tai vähemmän vaikuttavat matkailun syntymiseen. Yksi tärkeimmistä syistä venäläisten matkailuun on ostosmatkailu. Puolet venäläisistä saapuu Suomeen ostoksien perässä. Lomamatkailijoiden osuus on lähes yhtä suuri, noin 45 % venäläisistä saapuu Suomeen lomailemaan (Visit Finland 2015b). Tästä voidaan päätellä, että venäläiset saattavat yhdistää ostosmatkan lomamatkailuun. Pienimmillä osuuksilla matkan syitä muodostavat kauttakulku, tuttava- tai sukulaisvierailut, työ- tai seminaarimatka tai muut syyt. Venäläisistä noin 10 % käyttävät Suomea kauttakulkuna. Tuttava- tai sukulaisvierailulla käy noin 7 % matkailijoista. Saman verran venäläisiä vierailee Suomessa

muista syistä johtuen. Työ- ja seminaarimatkoille saapuu huomattavasti vähiten venäläisiä, noin 5 % osuudella. (Visit Finland 2015a.)

Suomen-matkan tarkoitus

Kuvio 3. Venäläisten matkailu Suomeen. (Pasi Nurkka 2013.)

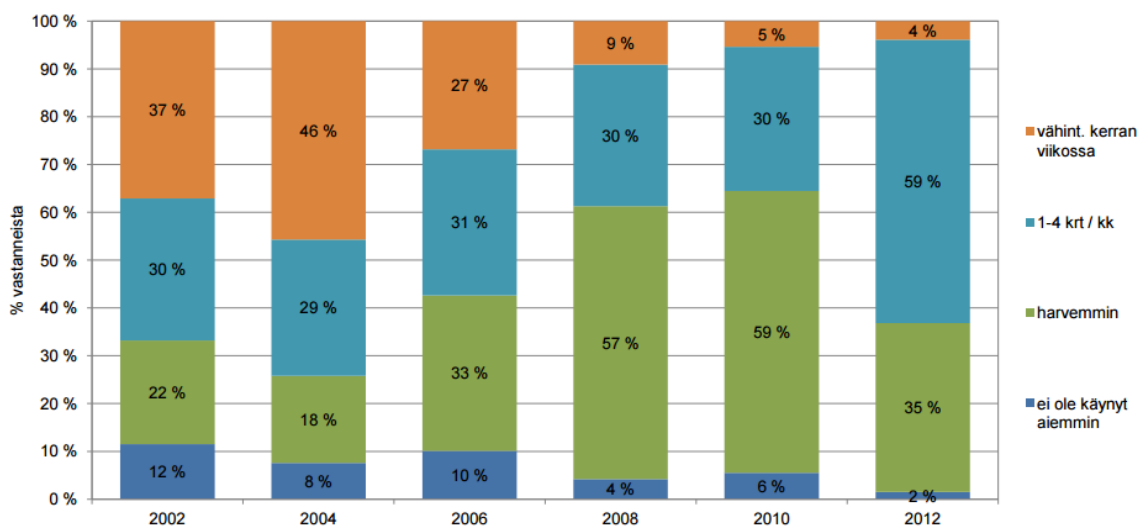
Pasi Nurkan tehdyssä tutkimuksessa ”Venäläisten matkailu Suomeen” ilmenee selkeä kasvu ostosmatkailussa vuosien 2002–2012 aikana. Suomen-matkan tarkoituksessa ostosmatkailu kaksinkertaistui kymmenen vuoden aikana. Työ- ja bisnesmatkat ovat selkeästi vähentyneet ja jyrkkä lasku on tapahtunut vuodesta 2004 alkaen. Työmatkat matkustamisen tarkoituksessa ovat laskeneet lähes 40 %, kun vuonna 2015 vain 5 % venäläisistä matkailijoista kävi Suomessa työmatkan merkeissä. (Kuvio 3.)

Venäläisistä yhä harvempi matkustaa Suomeen vähintään kerran viikossa. Vuonna 2012 näiden luku oli vain 4 %. Kymmenessä vuodessa vähintään kerran viikossa matkailijoiden määrä oli laskenut 33 %. Matkailijoiden määrä, jotka matkustavat Suomeen 1-4 kertaa kuukaudessa on 2002–2012 vuosien aikana yleistynyt. 2002 vuonna kävijöiden määrä oli 30 %, kun taas 2012 vuonna 1-4 kertaa

kuukaudessa matkailijoiden määrä oli lähes tuplaantunut. Vain 2 % vastanneista venäläistulijoista ei olleet aikaisemmin käynyt Suomessa vuonna 2012. (Kuvio 4.)

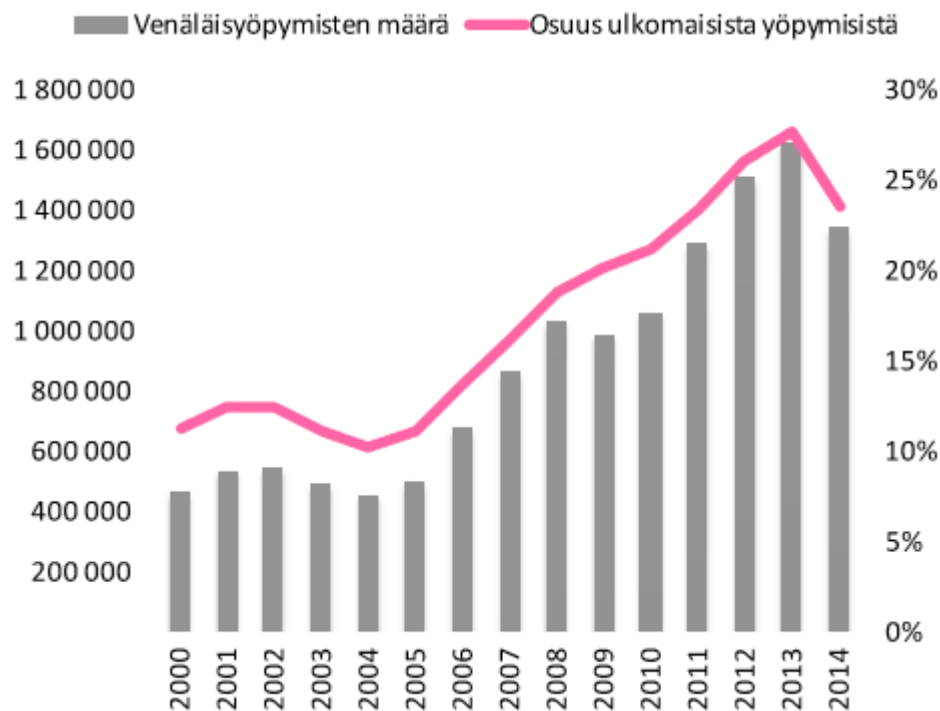
Kuinka usein matkustaa Suomeen?

Kuvio 4. Venäläisten matkailu Suomeen. (Pasi Nurkka 2013.)

3.2 Venäläisyöpymisten määrä ja osuudet alueittain

Venäläisyöpymisten määrä on ollut kasvussa vuosien 2004 ja 2013 välisenä aikana, lukuun ottamatta vuonna 2009 tapahtunutta laskua (Kuvio 5). Vuoden 2009 lasku johtui Venäjän ajauduttua talouden taantumaan. Kriisiin vaikuttivat öljyn hinnan lasku, pääoman siirtyminen ulkomaille, pankkisektorin kehittymättömyys sekä inflaatio. Vuonna 2014 tapahtui selkeästi havaittava lasku johtuen Venäjän taloudellisesta epävakasta tilasta, Krimin kriisistä sekä asetetuista pakotteista. Yöpymisten määrän muutos oli keskimäärin +9 % vuodessa 2000 ja 2014 vuosien välisenä aikana, mutta vuonna 2014 muutos oli -17 %. Vuonna 2014 oli rekisteröity 1 339 500 venäläisyöpymistä. Venäläisyöpymisten määrällä oli 23 % osuus kaikista ulkomaisista yöpymisistä. (Visit Finland 2015a.)

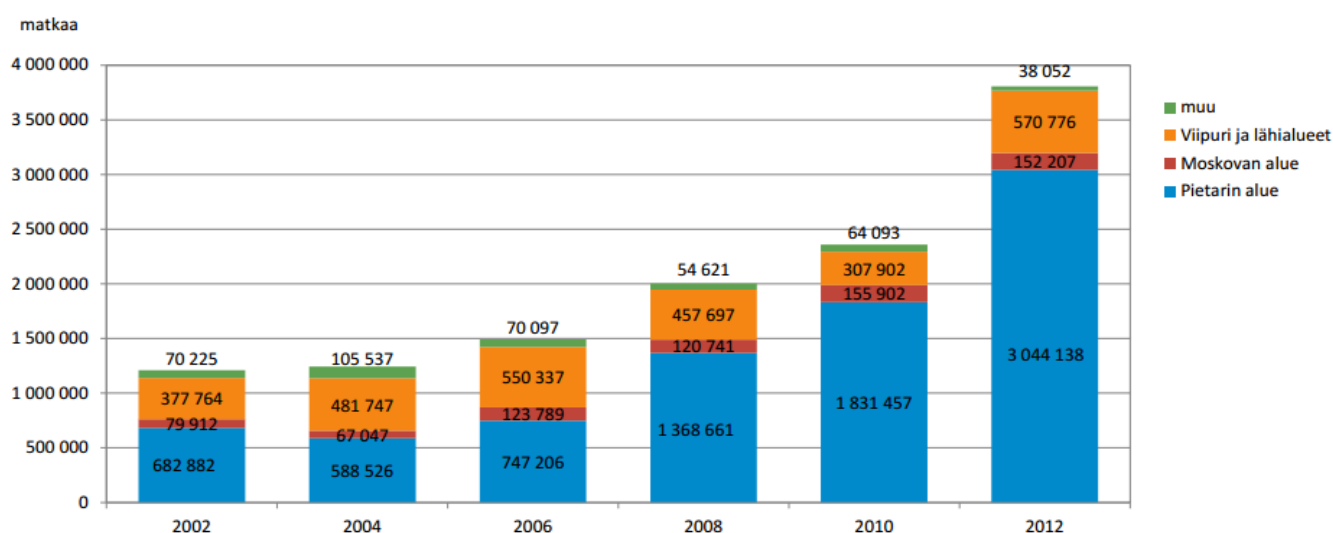

Kuvio 5. Markkinakatsaus. Venäläismatkailijat Suomessa – trendit ja profiili. (Visit Finland 2015a.)

Järvi-Suomen alue on suosituin yöpymisalue venäläisten matkailijoiden keskuudessa. Alue on lähellä rajanylityspaikkoja ja esimerkiksi hotellien hintatasot edullisemmat kuin pääkaupungissa, mikä voi vaikuttaa suuriin yöpymislukuihin. Vuonna 2014 Järvi-Suomen alueella oli kirjattu 633 000 venäläismatkustajaa. Kokonaismäärästä 47 % venäläisistä majoittuu Järvi-Suomen alueella. Lappeenrannan ja Imatran seudulla yöpyi 270 000 matkustajaa, mikä on runsaat 40 % kaikista Järvi-Suomen alueen yöpymisistä. Seuraavana tulee Helsinki ja pääkaupunkiseutu, johon vuonna 2014 matkusti 319 000 venäläistä. 14 % osuudella venäläisyöpyemisten kokonaismäärästä matkustaa Lappiin. Pohjois-Suomeen matkusti 181 000 venäläisturistia. (Visit Finland 2015a.)

3.3 Venäläisten matkustajien asuinpaikkajakauma

Suurin osaa Suomeen matkustavista venäläisistä tulevat Pietarin alueelta. 2000-luvun alusta lähtien Pietarista tulevien matkustajien tekemien matkojen määrä on ollut kasvussa lukuun ottamatta vuotta 2004, jolloin pietarilaisten matkojen määrä laski 2002 vuoteen verrattuna. Vuonna 2012 Pietarista tehtyjen matkojen määrä nousi yli 3 miljoonan määrään. Kymmenen vuoden aikana Pietarista tehtyjen matkojen määrä on lähes viisinkertaistunut, nimittäin vain 682 822 matkaa tehtiin Suomeen vuonna 2002. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Venäläisten matkailu – yhteenveto matkailututkimuksista. Matkustajien asuinpaikkajakauma. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b.)

Toiseksi eniten matkoja Suomeen tehdään Viipurista ja lähialueelta. Hieman yli puoli miljoonaa matkaa tehtiin Viipurista vuonna 2006, mutta sen jälkeen on tapahtunut huomattava lasku. Samoihin lukuihin päästiin vuonna 2012, jolloin matkojen määrä nousi 570 776. Merkittävin ero matkustajien asuinpaikkajakaumassa on Moskovan ja Pietarin alueiden välillä. Vuonna 2012 Moskovasta tehtiin 152 207 matkaa Suomeen, mikä on 1/20 osa Pietarista tehdyistä matkoista. Pietarilaiset ovat potentiaalisia matkustajakohteita tulevaisuutta ajatellen. Muualta tehtyjen matkojen määrä on vuosien 2006 - 2012 aikana laskenut 32 045 matkan verran. (Kuvio 6.)

Eri alueiden matkustajapotentiaali

Eniten venäläisiä turisteja saapuu Pietarin alueelta. Pietarin väkiluku oli lokakuun 2012 mennessä noin 4,85 miljoonaa. Tästä asukasmäärästä yli 3 miljoonaa ei ole käynyt kertaakaan Suomessa. Kuitenkin yli 40 % pietarilaisista omistaa ulkomaan passin, mutta vain noin kolmanneksella on oma auto. Pietarilaisten turistien määrän kasvu edellyttää vaivatonta viisuminsaantia sekä hyviä liikenneyhteyksiä. Väestön tulotason nousua pidetään suurena vaikuttajana pietarilaisten matkailijoiden määrien kasvussa. Pietarista Suomeen on matkaa noin 250 kilometriä, joten potentiaaliset turistit ovat lähellä Suomea. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)

Vaikka Viipurin väkiluku on noin 80 000, Viipurista ja sen lähialueelta tehdään Suomeen toiseksi eniten matkoja. Vuonna 2012 matkoja tehtiin yli puolimiljoonaa (Kuvio 6). Tähän vaikuttaa lyhyet etäisyydet Itä-Suomeen. Viipurista on vain 50 kilometriä Lappeenrantaan ja Imatraan on noin 70 kilometriä. Viipurilaisten taloudellinen tilanne on huonompi kuin pietarilaisilla ja kaupalliset palvelut kehittyvät hitaammin kuin Pietarissa. Kehittämällä paikallisille asukkaille edullisia turistimatkoja Suomeen ja tarjoamalla viipurilaisille mahdollisuutta tulla laadukkaille elintarvikeostoksille, voisi tulevaisuudessa Viipurista Suomeen tulevien matkustajien määrä kasvaa. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)

Pietariin ja Viipuriin verrattuna Moskovasta tehdään vähiten matkoja Suomeen. 152 207 matkaa tehtiin Moskovasta Suomeen vuonna 2012, vaikka Moskovin väkiluku samana vuonna oli noin 11,51 miljoonaa (Etelä-Karjalan liitto, 2013). Vähäiseen tehtyjen matkojen määrää oleellinen vaikuttaja on etäisyys. Moskovalaisille ei ole kannattavaa tehdä 1 – 2 päivän pituisia matkoja Suomeen, kun taas pietarilaisille ja viipurilaisille se on helppoa ja vaivatonta. Matkustajapotentiaali moskovalaisilla on heikko, joten tulevaisuuden kannalta pitäisi tavoittaa enemmän pietarilaisia ja viipurilaisia asukkaita. Erilaisten kulttuurimatkojen yhdistäminen ostosmatkailuun on yksi vaihtoehto saada venäläisiä matkailijoita entistä enemmän kiinnostumaan Itä-Suomesta. Tämä mahdollistaisi kasvua Venäjältä saapuvien matkustajien luvuissa.

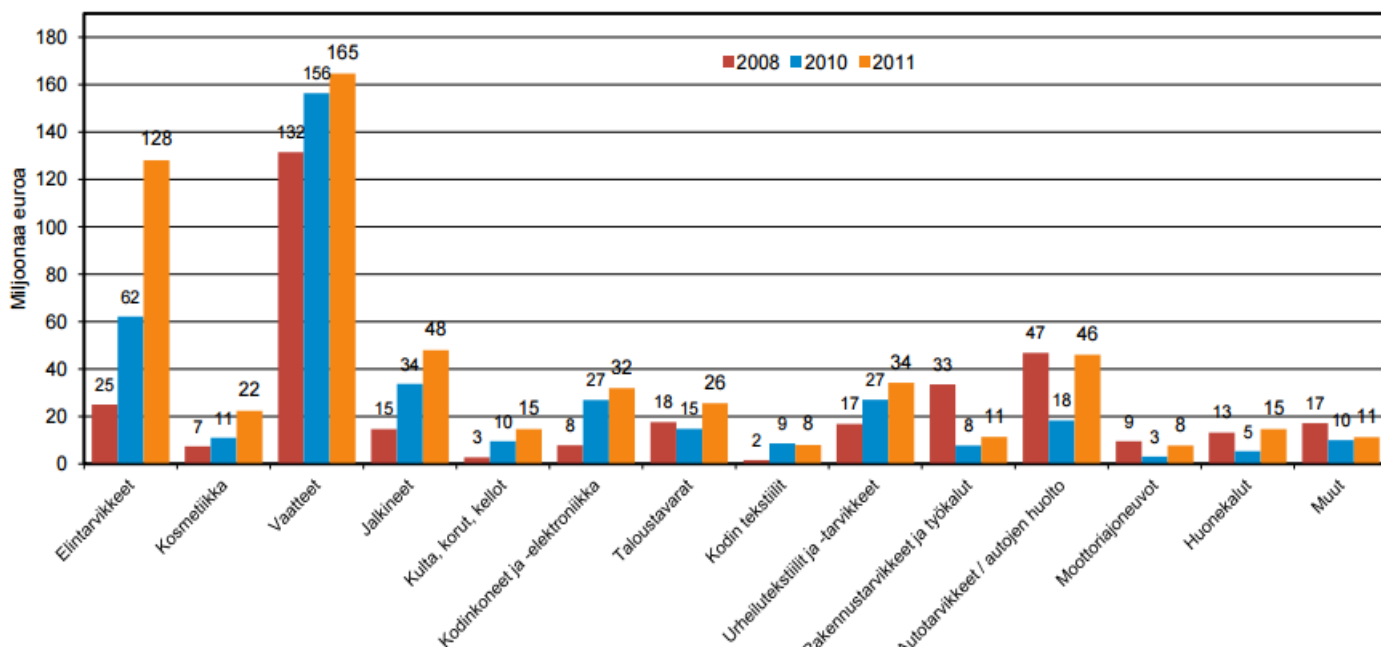
3.4 Venäläisten rahankäyttö Suomessa

Vuosittain venäläiset matkailijat jättävät suuria summia Suomeen, ostamalla tuotteita ja käyttämällä monipuolisia palveluja. Vuonna 2012 venäläiset käyttivät rahaa Suomessa yhteensä noin 1,153 miljardia euroa. Tuoteostoihin kului 879 miljoonaa euroa ja palveluja käytettiin 274 miljoonan euron edestä. Samana vuonna Lappeenrannan ja Imatran seuduilla venäläiset jättivät yhteensä 366 miljoonaa euroa. Itä-Suomen rajan lähettyvillä 295 miljoonalla eurolla yhteensä ostettiin tuotteita. Imatran seudulla vuonna 2012 venäläiset käyttivät enemmän rahaa palveluihin kuin Lappeenrannassa. Imatralla kulutettiin palveluihin 36 miljoonaa euroa, mikä on 11 miljoonaa euroa enemmän Lappeenrantaan verrattuna. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2012.) Vuonna 2014 venäläiset matkailijat jättivät Suomeen yhteensä noin 925 miljoonaa euroa. Kokonaissummasta palveluihin käytettiin 260 miljoonaa euroa ja tuotteisiin 665 miljoonaa euroa. Venäläisten rahan käyttö väheni noin 24 % vuodesta 2013, mikä euroissa on 285 miljoonaa. (Cursor 2015.)

Venäläisten rahan käyttö matkustajaa kohden on vaihdellut vuosittain 2000-luvulta lähtien. Suurimmillaan rahan käyttö matkustajaa kohden oli vuonna 2004, jolloin se oli 353 euroa. Tämä johtui siitä, että osa matkustajista kulutti ostoksiin tuhansia tai jopa kymmeniä tuhansia euroja. Tämän jälkeen alkoi rahan käyttö matkustajaa kohden vähentyä. Vuonna 2011 päästiin 281 euron lukemiin (Etelä-Karjalan liitto 2013). Vuoden 2015 tammi-elokuussa tehdyistä rajahaastatteluista ilmeni, että venäläisten tekemien ostosten keskiarvo oli 122 euroa ja palveluihin käyttämä rahamäärä laski 35 euroon. Venäläismatkailijoiden väheneminen ja rahan käytön pieneneminen johtuu talouskriisistä, ruplan kurssista sekä verkko-kauppamarkkinoista. (Kauppalehti 2015.)

Rahankäyttö tuoteryhmittäin

Venäläisten rahankäyttöä on tutkittu erilaisten tuoteryhmien näkökulmasta. Venäläiset matkailijat käyttävät rahaa huomattavasti eniten vaateostoihin. 2011 vuonna vaateostoja tehtiin 165 miljoonan euron edestä. Voimakkaammin kasvua on tapahtunut elintarvikkeiden tuoteryhmässä. Vuosien 2010 – 2011 aikana rahankäyttö elintarvikkeisiin on tuplaantunut. Elintarvikeostoksiin käytetty rahamäärä vuonna 2011 oli 128 miljoonaa euroa. Tulevaisuudessa sekä elintarvikkeisiin että vaateostoksiin tullaan edelleen käyttämään eniten rahaa. Vähiten käytetään rahaa koruihin, kelloihin kodin tekstiileihin, huonekaluihin sekä moottoriajoneuvot. Näihin tuoteryhmiin käytettiin vuosina 2008, 2010 ja 2011 alle 20 miljoonaa euroa. Iso muutos negatiiviseen suuntaan on tapahtunut rakennustarvikkeiden ja työkalujen tuoteryhmissä. Jos näihin tuoteostoihin käytettiin 33 miljoonaa euroa vuonna 2008, niin vuonna 2011 samoihin tuoteryhmiin käytettiin vain 11 miljoonaa euroa. Tasaisin kasvu on tapahtunut urheilutekstiileissä ja –tarvikkeissa. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Rahan käyttö tuoteostoihin. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)

3.5 Suomalaisten matkailu Venäjälle

Ruplan devalvoituminen euroon nähden on saanut suomalaiset matkailijat liikkeelle. Siitä näyttää olevan haittaa venäläisille matkailijoille, kun taas suomalaiset näkevät siinä positiivisen puolen. Venäläisten kävijöiden määrän laskiessa, kasvaa suomalaisten rajaylittäjien määrä. 2015 vuoden tammi-helmikuussa 35 400 suomalaista ylitti Nuijamaan rajanylityspaikan. Vuoteen 2014 verrattuna 40 % enemmän, jolloin vastaavaan aikaan rajan ylitti 25 300 suomalaista. Suomalaiset ostavat Venäjältä halpaa polttoainetta, tupakkaa, auton renkaita sekä työkaluja. (Lappeenrannan uutiset 2015.)

Keväällä 2016 paljon puhuttu aihe on ollut suomalaisten rengasostokset Venäjällä. Itärajan toisella puolella uudet renkaat saa ostettua puolet halvemmalla kuin Suomessa. Kevät on otollinen aika renkaiden vaihdolle ja samalla suotuista ruplan kurssi mahdollistaa edullisen rengaskaupan. Tämä ilmiö on näkynyt itäsuomalaisten rengasliikkeiden asiakkaiden menetyksessä. (Yle uutiset 2015.)

Ongelma on näkynyt myös suomalaisten huoltoasemayrittäjien keskuudessa. Itä-Suomessa Lappeenrannassa ja Imatralla toimiva huoltoasemayrittäjä Mikko Räikkönen toteaa huoltoasemien myynnin selvästi vähentyneen, koska yhä useampi rajan lähettyvillä asuva suomalainen käy ostamassa halpaa polttoainetta naapurimaasta ja samoin myynti on vähentynyt tupakkamyynnissä. Mikko Räikkösen mukaan bensiinikauppiaitten liitto valmistelee aloitetta siitä, että polttoainetta saisi tuoda vain yli 20 tuntia kestävilä matkoilta. (Lappeenrannan uutiset 2015.)

Tullin sivuilla on selkeät tuontirajoitukset, jotka pätevät Venäjältä Suomeen tuleville matkailijoille. Alkoholijuomia saa tuoda omaan käyttöön tai lahjaksi vain rajoitetun määrän. Yhteensä saa tuoda 4 litraa hiilihapotonta viiniä ja 16 litraa olutta. Viinin ja oluen lisäksi saa tuoda 1 litran yli 22 % väkeviä alkoholijuomia tai 2 litraa alkoholijuomia, joiden alkoholiprosentti ei ylitä yli 22 %. Tuontirajoitukset pätevät silloin, jos Suomessa asuvan matka Venäjälle on kestänyt yli 20 tuntia. Jos matka kestää alle 20 tuntia, alkoholijuomia juomia ei saa tuoda ollenkaan. Tuontirajoituksia on asetettu myös tupakkatuotteille. Rajan toiselta puolelta saa tuoda 200

savuketta tai 100 pikkusikaria tai 50 sikaria. (Tulli 2014.) Tämä vaikuttaa suomalaisten matkailijoiden määrään. Jos tuontirajoitukset tulevaisuudessa poistetaan, tulee tapahtumaan huomattavan iso kasvu Venäjälle suuntaavien matkailijoiden määrissä.

4 RAJAKAUPPA VUONNA 2025

Tulevaisuuden tutkimuksessa ei pyritä ennustamaan mitä tulee tapahtumaan seuraavien 10 vuosien aikana Itä-Suomen raja-alueella. Tulevaisuuden tutkimuksessa pohjaudutaan aikaisempiin tilastoihin ja niiden avulla pyritään hahmottaa erilaisia skenaarioita. Venäjän ja Suomen väliset taloussuhteet, ruplan kurssin ailahtelu, öljyn hinnan variaatio ja venäläisten matkailijoiden liikkuvuus tulevat jatkossakin määrittelemään rajakaupan kehityssuuntaa.

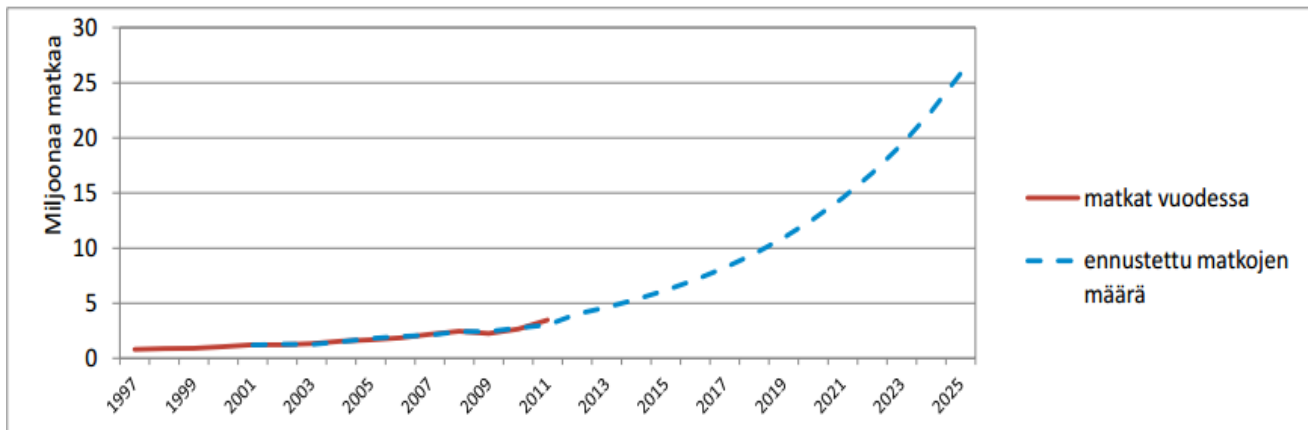
Lokakuussa 2012 markkinointitutkimusyritys Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy julkaisi yhteistyössä Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson liittojen kanssa tehdyn tutkimuksen venäläisten ostosmatkailun merkityksestä sekä tulevaisuuden näkymistä. Tutkimuksessa tuotiin esille Venäjän talouden kehitysnäkymiä, Suomeen matkustavien venäläisten profilointia, asiantuntijoiden arvioit Venäjän talouden ja matkailun kehityksestä, neljä erilaista venäläisten Suomen-matkojen kehitysskenaariota sekä venäläisten rahankäyttöä koskevia tilastoja.

Tässä luvussa perehdytään tarkemmin venäläisten Suomen-matkojen kehitysskenaarioihin, miltä rajakauppa tulee mahdollisesti näyttämään vuonna 2025. Tutkimus on julkaistu lokakuussa 2012. Lisäksi käytetään myös Tilastokeskuksen ja Rajavartiolaitoksen tilastoiden tietoja jotka ylettyvät vuoden 2015 loppuun asti. Tutkimuksessa mainittiin neljä erilaista tulevaisuuden kehitysskenaariota, joten niitä esitetään ja availlaan paremmin.

4.1 Skenaario 1 – Rajakaupan kasvun edellytykset vahvat

Ensimmäisessä skenaariossa kasvun edellytykset ovat vahvat. Tähän vaikuttavat Venäjän talouden tasainen kasvu ja viisumitoimistojen kyky vastaamaan lisääntyneeseen matkailijoiden kysyntään. Samalla raja-asemat kykenevät käsittelemään kasvavia matkailijamääriä. Tässä skenaariossa se tarkoittaisi sitä, että rajaylityspaikkojen määrä lisääntyisi Itä-Suomen rajalla. Samalla oletetaan, että ruplan arvo säilyy suhteellisen vakaana, eli euron arvo vuonna 2025 on 40,88 ruplaa. (Etelä-Karjalan liitto 2013.) Vuoden 2012 ennustettujen matkojen määrä-

käyrä on jyrkässä nousussa. Skenaariossa nähdään, että vuonna 2025 Suomeen tehtäisiin yli 25 miljoonaa matkaa (Kuvio 8).

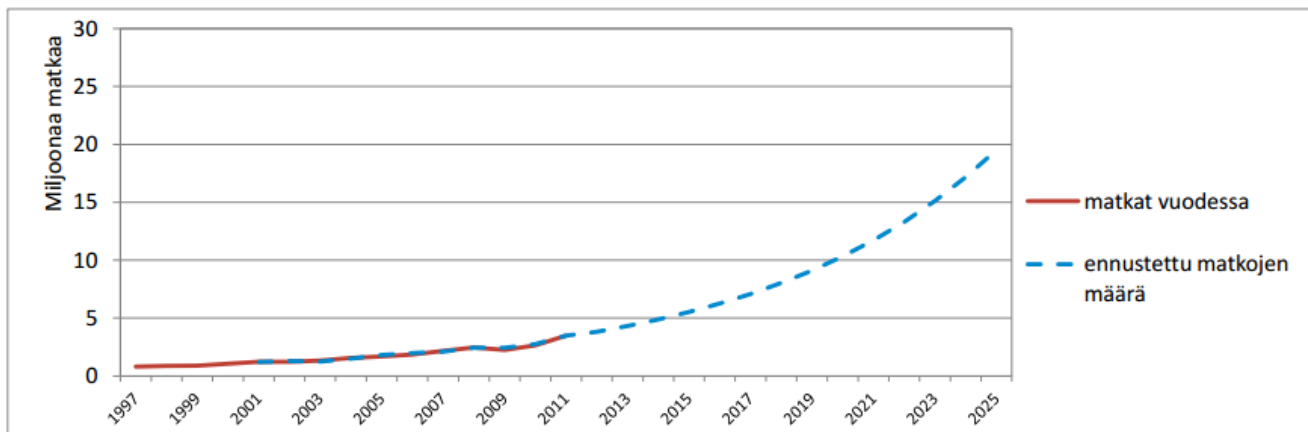
Kuvio 8. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 1 – Kasvun edellytykset vahvat. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)

Rupla on oman kurssihistoriansa aikana ollut lähellä 40,88 ruplan arvoa viimeksi toukokuussa 2013. Vuoteen 2016 maaliskuun mennessä ruplan arvo on tuplaantunut, jolloin eurolla sai keskimäärin 85,62 ruplaa. Rupla on devalvoitunut euroa nähden toukokuusta 2015 alkaen, tämän jälkeen rupla on jatkanut heikkenemistä. On vaikea sanoa koska ruplan arvo palaa "ennalleen". Vuosi 2013 oli tasainen ruplan kurssihistoriassa, silloin eurolla sai vaihtelevasti keskimäärin 40 - 45 ruplaa. (Suomen pankki 2016b.) Vuoden 2012 jälkeen ruplan arvo ei ole säilynyt suhteellisen vakaana, mitä oletettiin vahvan kasvun edellytys- skenaariossa.

4.2 Skenaario 2 – Nykyinen rajakaupan kehitys jatkuu

Skenaariossa, jossa nykyinen kehitys jatkuu, oletuksena on Venäjän talouden tasainen kasvu. Tulevaisuudessa ruplan arvo jatkaa lineaarista heikkenemistä, joten vuonna 2025 euro maksaa 61,57 ruplaa. Samoin kuin ensimmäisessä skenaariossa, raja-asemien on kyettävä käsittelemään kasvavia matkailijamääriä ja

viisumitoimistot pystyvät vastaamaan lisääntyneeseen kysyntään. (Etelä-Karjalan liitto 2013.. Jos vuoteen 2013 mennessä tapahtunut kehitys jatkuu ennallaan, niin vuonna 2025 toteutuisi lähes 20 miljoonaa matkaa (Kuvio 9).

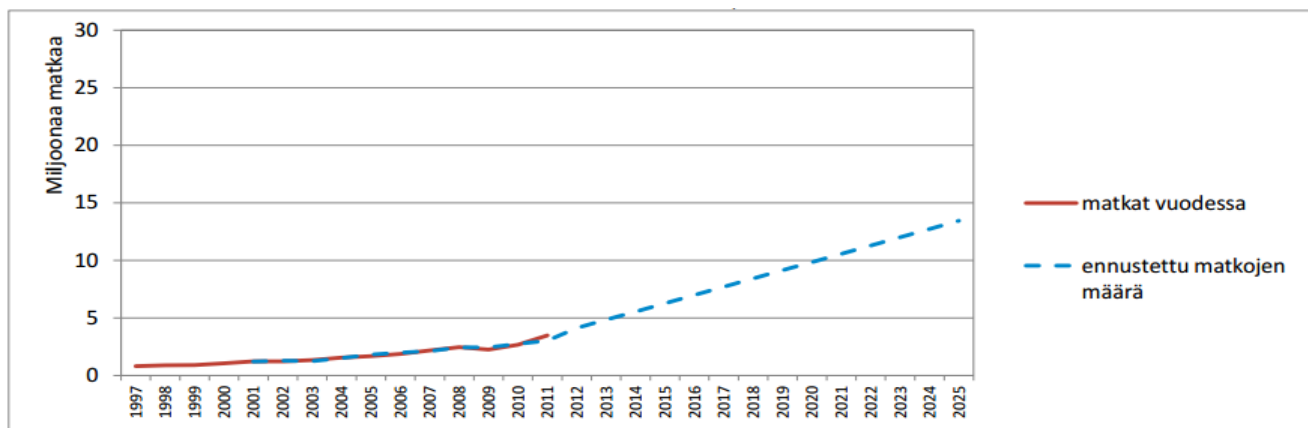
Kuvio 9. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 2 – Nykyinen kehitys jatkuu. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)

Kyseisen skenaarion perusteella vuonna 2014 ennustettujen matkojen määrä ylittäisi noin 5 miljoonaan (Kuvio 9). Tilastojen mukaan vuonna 2014 venäläiset tekivät 4,8 miljoonaa matkaa Suomeen, mikä vastaa skenaarion ennustetta. Muutos on tapahtunut vuosien 2013 – 2014 aikana. Vuonna 2014 matkailu Suomeen väheni 13 % verrattuna 2013 vuoteen. Silloin venäläisten tekemien matkojen kokonaismäärä oli 5,5 miljoonaa (Visit Finland 2015a). Tilastojen mukaan matkojen kehitys on laskenut vuoden 2013 jälkeen, mutta vuoden 2014 matkojen määrät olivat lähellä skenaariossa ennustettavaa määrää.

4.3 Skenaario 3 – Rajakaupan lineaarisen kasvun malli

Lineaarisen kasvun mallissa edellytyksenä on että dollarin kurssi säilyy noin 30 ruplan tasolla. Useammin kuin kerran kuukaudessa Suomessa venäläiskävijöiden osuus kaikista matkustajista ei kasva suuremmaksi vuoden 2011 tasosta. Näin tapahtuisi tasaisen vauhdin kasvu matkailijamäärässä, mikä tarkoittaisi noin

60 000 matkan kuukausikasvua. (Etelä-Karjalan liitto 2013.) Skenaariossa näkyy, että vuona 2025 venäläiset tekee noin 14 miljoonaa matkaa Suomeen (Kuvio 10).

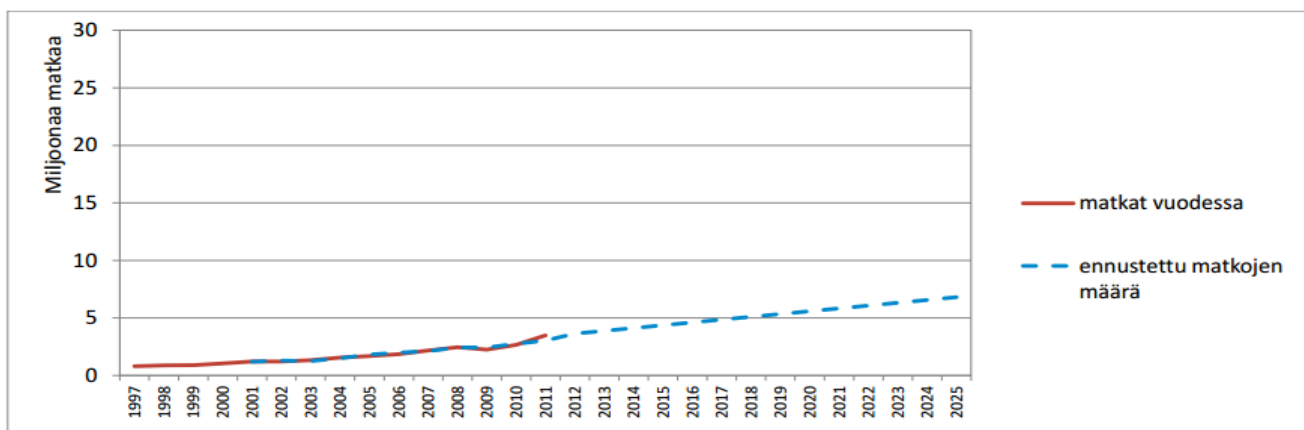

Kuvio 10. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 3 – Lineaarisen kasvun malli. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)

Oletuksena on että dollarin kurssi säilyy noin 30 ruplan tasolla. Viimeksi näin alhainen kurssi on ollut helmikuussa vuonna 2013, jolloin dollarin arvo oli 30,65 ruplaa. 8. huhtikuuta 2016 yhdellä dollarilla sai 67,99 ruplaa. Kurssin arvo on tuplaantunut. (Investing 2016.) Vuoden 2011 tilastojen mukaan useammin kuin kerran kuukaudessa Suomessa venäläiskävijöiden tekemien matkojen osuus oli 1 226 117 matkaa. Näin monta matkaa tekivät venäläiset, jotka kävivät Suomessa 1-4 kertaa kuukaudessa. (Pasi Nurkka 2013.)

4.4 Skenaario 4 – Rajakaupan hitaan kasvun malli

Hitaan kasvun mallissa matkailijamäärän kasvu palautuu vuosein 2006 - 2007 kesimääräiselle tasolle, minkä kuukausikasvu oli noin 20 000 matkaa. Oletuksena on että tämä taso säilyy koko ajanjakson. Vähäiseen matkailijamäärään todennäköisesti tulee vaikuttamaan ruplan dollarikurssin heikkeneminen, dollarin kurssi olisi noin 38,5 ruplaa. Lisäksi saattaa vaikuttaa esimerkiksi tullisäädöksen tiukkeneminen verovapaan turistituonnin suhteen. Hitaan matkailijamäärän kasvun voi aiheuttaa myös hidasteet viisumiprosesseissa sekä esteet raja-asemilla. (Etelä-Karjalan liitto, 2013.)

Kuvio 11. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Skenaario 4 – Hitaan kasvun malli. (Etelä-Karjalan liitto 2013.)

4.5 Viisumivapaus vuoteen 2025 mennessä

Viisumivapauden voimaan astuminen kasvattaisi venäläisten tekemien matkojen määriä. Viisumivapaus vaikuttaisi venäläisten ulkomaanpassin hankintaan. Noin 80 % venäläisistä ei ole ulkomaanpassia. Maaliskuussa 2012 ulkomaanpassin omisti 43 % pietarilaisista ja 34 % moskovalaisista. Tutkimus- ja analysointikeskuksen TAK Oy:n tekemän kyselytutkimuksen mukaan 2012 vuoden alussa 1 895 081 pietarilaista omisti ulkomaanpassin. Viisumivapauden toteutuessa

755 218 pietarilaista varmasti hankkisi ulkomaanpassin ja 979 973 pietarilaista saattaisi hankkia ulkomaanpassin. Moskovalaisista yli 2,5 miljoonaa hankkisi varmasti ulkomaanpassin ja saman verran moskovalaisia saattaisi harkita ulkomaanpassia. Viisumivapaus kasvattaisi Suomen ja Venäjän välillä tapahtuvaa rajakauppaa. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013a.)

Viisumivapauden hyödyt

Viisumivapauden tärkein hyöty näkyisi venäläisten matkustajien määrän kasvussa sekä ostosmatkailun taloudellisessa kasvussa. Vuonna 2012 kaikista tehdyistä Suomi-matkoista noin 80 % tapahtui pietarilaisten tekeminä. Suurin muutos tapahtuisi moskovalaisten matkustajien keskuudessa. Uskotaan, että viisumivapauden myötä moskovalaiset matkat mahdollisesti jopa seitsenkertaistuisivat. Pietarilaisten matkustajien määrä kaksinkertaistuisi, mutta Viipurista ja sen lähialueelta tulevien matkustajien määrä pysyisi ennallaan. Näin ollen tulevaisuudessa merkittävä muutos tapahtuisi matkustajaprofiilissa. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b.)

Venäläisten rahankäyttö Suomessa ainakin kolminkertaistuisi. Vuonna 2012 venäläisten rahankäyttö ostoksiin ja palveluihin toteutui yhteensä 1,15 miljardin euron edestä. Jos viisumivapaus toteutuisi, venäläisten käyttämä rahasumma ostoksiin ja palveluihin nousisi 3,38 miljardiin euroon. Oletetaan että tulevaisuudessa enemmän rahaa käytettäisiin palveluihin, kuten majoitus- ja ravintolapalveluihin. Tämän selittää moskovalaisten matkustajien määrän kasvu. He saapuvat pidemmän matkan päästä ja luultavasti käyttävät enemmän majoituspalveluita kuin Itä-Suomen rajan lähialueilta saapuvat venäläiset matkustajat. Vuonna 2012 venäläiset yöpyivät yhteensä 2,6 miljoonaa yötä. Jos matkustaminen ilman viisumia toteutuu, yöpymisten määrä voisi kasvaa 11,4 miljoonaan yöpymiseen vuodessa. Venäläiset nousisivat ylivoimaisesti eniten yöpymisiä tekeväksi ryhmäksi verrattuna muihin ulkomaalaisiin matkustajaryhmiin. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b.)

Taloudelliset vaikutukset näkyisivät positiivisesti Itä-Suomen työllisyystilanteessa. Arvioidaan, että kaupan ja matkailupalveluiden toimialoille syntyisi yli 12 tuhatta uutta työpaikkaa viisumivapauden myötä (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b).

Viisumivapauden haitat

Viisumivapauden hyväksymisen myötä ilmenee asioita, joista aiheutuu haittaa ja se tuo erilaisia haasteita suomalaisille. Iso haitta ilmenisi rikoksien ja rikkomusten keskuudessa. Viisumipakon voimassaolon aikana venäläisten tekemiin rikoksiin ja rikkomuksiin on pystytty vaikuttamaan. Venäläismatkailijoiden syyllistyminen rikoksiin tai rikkomuksiin on johtanut viisumin menettämiseen. Jos viisumipakko Suomen ja Venäjän välillä poistetaan, tulee se näkymään esimerkiksi liikenneriakomusten määrien monikertaistumisessa. Viisumipakon poistamisen jälkeen on asetettava selkeät sanktiot, jotka annetaan rikokseen syyllistyneelle. Esimerkiksi maahantulokiellon myöntäminen on yksi vaihtoehto. Rikokseen syyllistyneiden pääsyä Suomeen voidaan estää tekemällä heistä merkinnän rajaviranomaisten rekisteriin ja estää heidän pääsyn Suomeen raja-asemilla. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b.)

Entistä enemmän haittaa aiheutuisi Itä-Suomen rajan lähetyvillä sijaitseville huoltoasemayrityksille. Viisumivapaus todennäköisesti lisää liikennettä Itä-Suomen rajalla, jolloin suomalaiset suuntaavat polttoainehakumatkoille naapurimaahan. Tästä mahdollisesti voisi seurata pitkät ruuhkajonotukset rajanylityspaikoilla sekä polttoaineen salakuljetus ja sen laitton myynti. Polttoaineen hintaero naapurimaiden välillä sekä ruplan kurssi tulevat jatkossakin vaikuttamaan polttoainehakumatkoihin viisumivapaudesta huolimatta. Laitonta myyntiä tapahtuisi myös alkoholin ja tupakkatuotteiden keskuudessa. (Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b.)

5 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli aiempien julkaistujen tilastojen perusteella tarkastella millainen Itä-Suomen rajakauppa tulee mahdollisesti olemaan vuonna 2025. Venäjän ja Suomen väliset taloussuhteet, ruplan kurssin merkitys, liikkuvuus, verovapaus ja viisumipakko ovat vaikuttavia tekijöitä Itä-Suomen rajakaupan kehityksessä niin nykypäivänä kuin tulevaisuudessakin.

Tutkimalla venäläisten matkailua Suomeen, pystyin hahmottamaan kokonais kuvan venäläismatkailijoiden merkityksen rajakaupan syntymisessä. Viisumivapauden hyväksyminen tai nykyisen viisumipakon jatkuminen on yksi suurimmista vaikuttajista rajakaupan kasvun kannalta. Mikäli viisumivapaus hyväksytään, tulee se huomattavasti muuttamaan rajakaupan nykypäiväistä tilannetta.

Opinnäytetyön aihe syntyi opinnäytetyön tekijän työskennellessä Savonlinnassa myymäläpäällikön asemassa paikallisessa vaatemyymälässä, jolloin työsuhteen aikana tekijä oli venäläisten asiakkaiden kanssa tekemisissä lähes päivittäin. Suurena etuna tuli koettua venäjän äidinkielen taidon osaamisen, josta on ollut suunnattomasti hyötyä Itä-Suomessa asuessa. Pystyttiin seuraamaan miten venäläisten ostomatkat vaikuttaa suomalaisten yritysten taloudelliseen tilanteeseen. Näin syntyi idea tutkia millainen rajakauppa on 10 vuoden päästä. On ymmärrettävä että konkreettisia vastauksia rajakaupan tulevaisuudesta ei pysty antamaan, koska rajakauppaan vaikuttavat tekijät liittyvät toisiinsa ja ovat jatkuvasti muutoksen keskellä.

Työ toteutui ilman toimeksiantoa, näin ollen aiheen rajaaminen ja sisällön hahmottaminen tuotti aluksi pientä ongelmaa. Onnistuneen rajauksen jälkeen sisällön tuottaminen alkoi sujua paremmin ja luotettavia tilastoja löytyi lähteiksi. Suurin osa opinnäytetyössä esitetyistä tilastoista oli toteutettu Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy:n ansiosta. TAK Oy Suomen johtava markkinatutkimusyritys ja sen erityisosaamisalueeseen kuuluu Venäjän matkailuun liittyvät tutkimukset, joten pidin lähdeä luotettavana ja tarpeellista informaatiota antavana. Pienenä

miinuksena koen sen, että tilastot perustuvat 2008 – 2013 vuosien aikana tehtyihin tutkimuksiin. Tuoreimpia 2015 vuoden tilastoja kuitenkin löytyi liikkuvuuden ja rajanylitystutkimuksissa. Realistisen kokonaiskuvan luomiseksi olisi ollut hyödyllistä tuoda esille viime vuoden lukemia ja verrata niitä edellisiin vuosiin.

Jatkotutkimuksen voisi suorittaa 2020 vuonna ja verrata uusia tilastoja opinnäytetyössä esitettyihin tulevaisuuden skenaarioihin. Uusi mielenkiintoinen aihe voisi olla rajaaminen matkustajapotentiaalin pietarilaisiin matkailijoihin, mahdollisesti selvittää mitkä asiat saavat nimenomaan pietarilaiset tekemään ostosmatkailun Suomeen. Saadun tiedon perusteella suomalaiset yrittäjät saisivat tiedon siitä mihin heidän yritysten kannattaa kiinnittää huomio, jotta venäläisten kuluttajien mielenkiinto suomalaisia yrityksiä kohtaan pysyisi korkealla.

Voidaan kuitenkin todeta, että opinnäytetyössä tehdyistä havainnoista voivat hyötyä Itä-Suomeen uusia yrityksiä perustavat yrittäjät. Yrittäjät pystyisivät ennakoimaan mitä mahdollisesti voi tapahtua tulevina vuosina vertailemalla aiempia tilastoja keskenään - mitkä ovat suosittuja rajanylityspaikkoja, kauanko venäläiset yleensä viipyvät Suomessa ja mihin he käyttävät eniten rahaa. Itä-Suomessa ja rajan lähetyvillä sijaitsevien suomalaisten yritysten tulisi jatkossa markkinoida itseään tehokkaammin paikallisille kuluttajille. Venäläisten matkailijoiden tuomaa rahallista lisäarvoa voidaan pitää etuna, mutta on väärin perustaa liiketoimintaa vain venäläisille kuluttajille. Tulevaisuuden rajaliikennettä emme pysty kovin pitkälle ennustamaan erilaisista tutkimuksista huolimatta.

LÄHTEET

Cursor 2015. TAK Rajatutkimus: Venäläiset matkailijat käyttivät Suomessa 962 miljoonaa euroa. Viitattu 6.4.2016 <http://www.cursor.fi/fi/cursor/tiedotteet/tak-rajatutkimus-venalaiset-matkailijat-kayttivat-suomessa-962-miljoonaa-euroa>

Etelä-Karjalan liitto 2013. Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät. Viitattu 22.3.2016 http://www.ekarjala.fi/liitto/wp-content/uploads/2013/10/Venalaisten-ostosmatkailun-merkitys-ja-tulevaisuuden-nakymat_EK_Kymenlaakso.pdf

Global Blue 2015. Myyntitilastot, joulukuu 2015. Viitattu 15.3.2016 <http://www.kouvolanydinkeskusta.fi/assets/Tax-Free-joulu-2015/Myyntitilastot-122015.pdf>

Global petrol prices 2016. Dieselin hinta Euroopassa, litra. Viitattu 25.4.2016 http://fi.globalpetrol-prices.com/diesel_prices/Europe/

Hintataso 2015a. Suomi hintataso. Viitattu 25.4.2016 <http://hintataso.tietoinfo.com/suomi.php>

Hintataso 2015b. Venäjä hintataso. Viitattu 25.4.2016 <http://hintataso.tietoinfo.com/venaja.php>

Investing 2016. Yhdysvaltain dollari/ Venäjän rupla. Viitattu 8.4.2016 <http://fi.investing.com/currencies/usd-rub>

Kansanuutiset 2014. Paperi ja pahvi ovat Suomen tärkeimmät vientituotteet. Viitattu 3.12.2015 <http://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/3183329-paperi-ja-pahvi-ovat-suomen-tarkeimmat-vientituotteet>

Kauppalehti 2015. Näin venäläisturistien kulutus Suomessa hiipuu. Viitattu 6.4.2016 <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/nain-venalaisturistien-kulutus-suomessa-hiipuu/YDUnyAQV>

Lappeenrannan uutiset 2015. Bensaralli Venäjälle kiihtyy – näitä tuotteita suomalaiset ostavat. Viitattu 26.4.2015 <http://www.lappeenrannanuutiset.fi/artikkeli/270994-bensaralli-venajalle-kiihtyy-naita-tuotteita-suomalaiset-ostavat>

LUT, Lappeenranta University of Technology, 2015. Kilpajuoksu Venäjän verkkokauppamarkkinoilla kiihtyy – Suomi jälkijunassa. Viitattu 21.2.2016 http://www.lut.fi/uutiset/-/asset_publisher/h33vOeufOQWn/content/kilpajuoksu-venajan-verkko-kauppamarkkinoilla-kiihtyy-%E2%80%93-suomi-jalkijunassa

Pasi Nurkka 2013. Venäläisten matkailu Suomeen. Viitattu 8.4.2016 <http://www.lappeenranta.fi/loader.aspx?id=aac84192-01a8-4e87-a92e-f07328702a3b>

Rajavartiolaitos 2016. Rajavartiolaitos lukuina. Rajatarkastus ja rajojen valvonta. Henkilöiden rajanylitykset itärajalta 2012, 2013, 2014, 2015. Viitattu 21.1.2016 http://www.raja.fi/tietoa/rajavartiolaitos_lukuina

Suomalais-venäläinen kauppakamari, 2015. Venäjä on suurin kauppakumppanimme. Viitattu 3.12.2015 http://www.svkk.fi/tietoa_venajasta/suomen_ja_venajan_valinen_kauppa

Suomalais-venäläinen kauppakamari, 2016. Venäjän- kauppa supistui kolmanneksella vuonna 2015. Viitattu 5.5.2016 http://www.svkk.fi/tietoa_venajasta/suomen_ja_venajan_valinen_kauppa

Suomen pankki 2016a. Suomen pankin eurojärjestelmä. Valuuttakurssi 22.1.2016. Viitattu 25.1.2016 http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/valuuttakurssit/pages/tilastot_valuuttakurssit_valuuttakurssit_today_fi.aspx

Suomen pankki 2016b. Suomen pankin eurojärjestelmä. Valuuttakurssit, kuukauden keskiarvo. Viitattu 29.3.2016 ja 7.4.2016 http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/valuuttakurssit/Pages/tilastot_valuuttakurssit_valuuttakurssit_short_fi.aspx

Suomen suurlähetystö, Moskova 2015. Schengen-viisumi Suomeen. Viitattu 28.4.2016 <http://www.finland.org.ru/public/default.aspx?nodeid=36986&contentlan=1&culture=fi-FI>

Tilastokeskus 2015. Ulkomaankauppa, 2014. Viitattu 13.1.2016 http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_kotimaankauppa.html#kauppatase

Toimelias 2012. Tax Free myynnit laskussa, väheneekö ostoksista koituva tulo? Viitattu 15.3.2016 <http://www.toimelias.fi/fi/blogi/172-tax-free-myyntit-laskussa-vaheneeko-ostoksista-koituva-tulo>

Tulli 2014. Muistutus tuontirajoituksista erityisesti Venäjältä tuleville matkailijoille. Viitattu 2.5.2016 http://www.tulli.fi/fi/tiedotteet/lehdistotiedotteet/0000_tiedotteet/tiedote_20141222_4/index.html

Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2012. Venäläisten matkat Suomeen vuosittain. Viitattu 6.4.2016 <http://www.tak.fi/wp-content/uploads/2013/10/tak-rajatutkimus-2012-esittelymateriaali.pdf>

Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013a. Venäjän passi- ja viisumikäytännöt. Viitattu 28.4.2016 http://www.tak.fi/wp-content/uploads/2013/10/04_liite_venajan_passi_ja_visumikaytannot.pdf

Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy 2013b. Viisumivapauden vaikutukset. Viitattu 4.5.2016 http://www.tak.fi/wp-content/uploads/2013/10/00_visumivapauden_vaikutukset_yhteenvedo.pdf

Ulköasiainministeriö 2015. Maatiedosto Venäjä. Kahdenväliset suhteet. Viitattu 21.1.2016 <http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=18156&contentlan=1&culture=fi-FI>

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus 2010. Leena Kerkelä. Muistiot 9. Suomen ja Viron välinen rajakauppa. Viitattu 25.4.2016 https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/muistiot_9.pdf

Vero 2015. Arvonlisäveron palauttaminen matkailijamyynnissä (tax-free-myyntissä). Viitattu 15.3.2016 https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_ yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ ja_ ammatinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverottoman_ matkailijamyynnin_ palautusliiketoiminta

Visit Finland 2015a. Kuulumisia Venäjältä. _Markkinakatsaus. Venäläismatkailijat Suomessa – trendit ja profiili. Viitattu 26.1.2015 <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2015/08/Markkinakatsaus-Ven%C3%A4j%C3%A4-2014.pdf>

Visit Finland 2015b. Kuulumisia Venäjältä. Suomi edelleen venäläisten suurin ulkomaanmatkakohde. Viitattu 29.3.2016 <http://www.visitfinland.fi/tietoa-kohdemaista/venaja/>

Yle uutiset 2015. Rengasliikkeet menettävät asiakkaita Venäjälle – ”Ei se koskaan hyvältä tunnu”. Viitattu 25.4.2016 http://yle.fi/uutiset/rengasliikkeet_menettavat_asiakkaita_venajalle_ei_se_koskaan_hyvalta_tunnu/8521799